

KONKURS OJCZYZNY POLSZCZYZNY 2013/2014
Konkurs językowy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych – etap II

Z myśli i pamięci

Czas pracy: 120 minut

Maksymalna liczba punktów: 40

.....
Imię i nazwisko ucznia

.....
data

.....
klasa

Przeczytaj uważnie teksty i wszystkie zadania. W każdym z zadań zamkniętych wybierz jedną poprawną odpowiedź i zaznacz ją kółkiem. W zadaniach otwartych wypowiedź zapisz starannie w wyznaczonym miejscu. Pomyłki przekreślaj.

TEKST I

Miron Białoszewski

PAMIĘTNIK Z POWSTANIA WARSZAWSKIEGO (fragmenty)

Bo nie trzeba było być aż poetą, żeby troiło się w głowie. A jeżeli mało piszę o wrażeniach. I zwyczajnym językiem wszystko. (...) to jest jedyny sposób, zresztą nie sztucznie wykombinowany. Przekazania tego wszystkiego. I gadałem. O powstaniu. (...) właśnie te gadania, ten to sposób nadaje się jako jedyny do opisanie powstania.

Wróćmy więc do powstania warszawskiego. Któregoś dnia czy wieczora... to trudno ustalić; w schronie paliło się pełno karbidówek, trochę świeczek, karbidu było dużo – wszędzie – na Chłodnej, po chodniku, widziałem, jak ludzie toczyli z chrobotem i tym zapachem (karbidu) spod pachy całe blaszanki, takie karbowane beczutki. Więc trudno było rozróżnić, a już w pamięci na pewno, w tym wiecznym wieczorze schronu, co było dniem, a co nie... Takiego jednego więc niby-wieczora weszli, jak to bywało co i raz, nagle, ludzie tym razem z Woli. Zaprzyjaźniliśmy się wtedy z jedną grubą kobitą z grubymi nogami i rękami. Ona, jak i sporo innych, jakoś w tym zamieszaniu, paleniu, krzyku i huku zwiąta. W naszym ceglany duży schronie z ołtarzykiem przez tyle dni już się dopchało. Więc nie miała gdzie spać. Znalazła sobie luźne drzwi, takie z filongami¹, może od piwnicznych ubikacji, i gdzieś blisko nas przespała się pierwszą noc na drzwiach (położonych).

Miejsca było coraz mniej. No i – coraz więcej bombardowań. Ale samoloty. Ta groza. Dzienna. A dni były długie. Samoloty przelatywały. Czyli zniżały się nad dachy. I wtedy, jak już było słyhać, że są...drrrrr... i zlatują nad nasze dachy.

Pamiętnik z powstania warszawskiego, Warszawa 2004.

¹filongi – wypukłe wypełnienia ram drzwi sklejane z elementów pełnego drewna i ozdabiane frezem

1. Tekst mówi o zdarzeniach:

- A. września 1939 r.
- B. lata 1944 r.

- C. listopada 1944 r.
- D. zimy 1945 r.

2. Jaką funkcję pełni pierwszy akapit tekstu?

- A. Wprowadza w czas i miejsce akcji.
- B. Przedstawia występujące postacie.
- C. Uzasadnia „gadana” formę narracji.
- D. Rysuje kontekst historyczny zdarzeń.

3. Dokończ zdania.

- a) Narrator wypowiada się w 1 os. l. poj., gdy...

.....

- b) Narrator wypowiada się w 1 os. l. mn., gdy...

.....

4. Narratorowi *troiło się w głowie*, bo:

- A. widział niewyraźnie,
- B. uwijał się,

- C. starał się być wszędzie,
- D. doznawał wielu wrażeń.

5. Nazwij relacje, które wywiązały się między ludźmi w schronie.

.....

.....

6. Wypisz sformułowanie, które świadczy o tym, że narrator wspomina.

.....

.....

7. W pisowni wyrażenia *niby-wieczora* stosuje się łącznik, bo jest:

- A. wyrażeniem złożonym,
- B. wyrażeniem przenośnym,

- C. taka zasada ortograficzna,
- D. parą wyrazów.

8. Wypowiedzenie *jak to bywało co i raz* jest:

- A. poetyzmem,
- B. anakolutem,
- C. metaforą,
- D. elipsą.

9. Wyrazy *zwiąć*, *wykombinowany*, *gadanie* to:

- A. terminy,
- B. poetyzmy,
- C. dialektyzmy,
- D. kolokwializmy.

10. Wypowiedzenie *No i – coraz więcej bombardowań* to:

- A. elipsa,
- B. metonimia,
- C. onomatopeja,
- D. inwersja.

11. ...drrrr... to przykład:

- A. instrumentacji głoskowej,
- B. metafory właściwej,

- C. paronomazji,
- D. metonimii.

12. W tekście mamy do czynienia z:

- A. mową niezależną,
- B. mową zależną,

- C. mową pozornie zależną,
- D. żadną z nich.

TEKST II

Zbigniew Herbert

CHCIAŁBYM OPISAĆ (fragment)

Chciałbym opisać najprostsze wzruszenie
radość lub smutek
ale nie tak jak robią to inni
sięgając po promienie deszczu albo słońca

chciałbym opisać światło
które we mnie się rodzi
ale wiem że nie jest ono podobne
do żadnej gwiazdy
bo jest nie tak jasne
nie tak czyste
i niepewne

chciałbym opisać męstwo
nie ciągnąc za sobą zakurzonego lwa
a także niepokój
nie potrząsając szklanką pełną wody

inaczej mówiąc
oddam wszystkie przerośnię
za jeden wyraz
wyłuskany z piersi jak żebro
za jedno słowo
które mieści się
w granicach mojej skóry

ale nie jest to widać możliwe
i aby powiedzieć – kocham
biegam jak szalony
zrywając naręcza ptaków
i tkliwość moja
która nie jest przecież z wody
prosi wodę o twarz

i gniew różny od ognia
pożycza od niego
wielomównego języka

tak się miesza
tak się miesza
we mnie
to co siwi panowie
podzielili raz na zawsze
i powiedzieli
to jest podmiot
a to przedmiot

Hermes, pies i gwiazda, Warszawa 1957.

13. Oba teksty mówią o poszukiwaniu przez pisarzy:

- A. odpowiedniego języka, C. ciekawych zdarzeń,
B. właściwego tematu, D. trafnych metafor.

14. Który z autorów w przytoczonych tekstach sięga przede wszystkim do myśli, a który – do pamięci?

.....

15. Z. Herbert chciałby uwolnić swoją poezję od

.....

16. Wiersz Z. Herberta należy do liryki:

- A. pośredniej, C. bezpośredniej,
B. zwrotu do adresata, D. żadnej z nich.

17. Wiersz jest utworem:

- A. autotematycznym, B. erotycznym, C. religijnym, D. patriotycznym.

18. Uzupełnij zdanie, wybierając właściwe wyrazy lub wyrażenia spośród podanych w nawiasach.

Oddam wszystkie przerośnię światła to (metafora właściwa, synekdocha, metonimia, personifikacja), która wyraża pragnienie znalezienia (poetyckiego ideału, porządku świata, idei świata, zasady gramatycznej).

19. Podmiot liryczny jest:

- A. moralistą, B. malarzem, C. lingwistą, D. poetą.

20. Podmiot wiersza chciałby przedstawić doznania, sięgając **tylko** po:
A. promienie słońca, C. męstwo bohaterów
B. światło D. słowo.
21. *Sivi panowie* są w wierszu synonimem:
A. wielkich mędrców, C. teoretyków literatury,
B. starych ludzi, D. wszystkich ludzi.
22. Wyraz *podmiot* w zdaniu *To jest podmiot* pełni funkcję:
A. orzecznika, B. dopełnienia, C. podmiotu, D. okolicznika.
23. Wyraz *wielomówny* to:
A. zrost, B. złożenie, C. zestawienie, D. zgrubienie.
24. Podkreśl i popraw błędy.

Tekst z błędami (do poprawienia)	Poprawki błędów
Wojna jest chorobą człowieczeństwa. Jak ją opisać? Spójrzmy zaiste do jej arsenału. Ile tam okropieństwa i wszelkiego zła! Weźmy taką przykładowo na przykład walkę uliczną. Nie zwyciężeni okazują się przegrani. Każdy pyta samego siebie, czy to ma jakiś sens?

Uwaga! Za niewłaściwe podkreślenia i poprawki będą odejmowane punkty.

25. Wypracowanie na temat:
Opisać świat – zadanie beznadziejne (Z. Herbert). Rozważ sens tego sformułowania, odwołując się do tekstów z testu oraz własnej lektury.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Dotted lines for writing.

